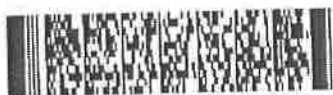

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/25-12/28
URBROJ: 50301-04/12-25-13

Zagreb, 30. listopada 2025.

Hg**NP*021-03/25-09/34*50-25-4**Hg

REPUBLIKA HRVATSKA
65- HRVATSKI SABOR

30-10-2025	
021-03/25-09/34	65
50-25-4	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2024. godinu
– mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, KLASA: 021-03/25-09/34, URBROJ: 65-25-3, od
3. travnja 2025.

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2024. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske u odnosu na Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2024. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, aktom od 31. ožujka 2025., ukazuje na sljedeće:

U okviru poglavlja III. Analiza po područjima, područja 1. „Zapošljavanje i rad“, dijela 1.3. „Jaz u plaćama i mirovinama“ (str. 45 - 46), pravobraniteljica za ravnopravnost spolova (u daljnjem tekstu: pravobraniteljica) navodi kako je, prema zadnje dostupnim godišnjim podacima DZS-a (31.12.2023.), prosječna mirovina iznosila 491 euro, što je porast u odnosu na prethodno razdoblje za 78 eura. Prosječna mirovina muškaraca iznosila je 540 eura, a prosječna mirovina žena 449 eura, što ukazuje na razliku od 91 euro, odnosno na rodni jaz od 17 % u korist prosječne mirovine muškaraca. U odnosu na prethodno razdoblje, razlika u mirovinama muškaraca i žena se smanjila za 3 eura te je u prosjeku porasla za 78 eura, što izravno dovodi do smanjenja rodnog jaza u mirovinama. Međutim, pravobraniteljica ističe, kako i dalje ostaje činjenica da je prosječna mirovina žena za 42 eura niža od općeg prosjeka mirovine, te 44 eura ispod granice rizika od siromaštva u jednočlanom kućanstvu. U odnosu na izneseno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako rodni jaz, u skladu s posljednjim podacima, pokazuje pozitivne trendove. Uvođenjem dodanog staža od šest mjeseci po djetetu izmjenama

Zakona o mirovinskom osiguranju iz 2019. godine te novog modela obiteljske mirovine iz 2023. godine koji je u prosjeku povećao mirovine obuhvaćenih korisnika za oko 10 %, mjere su koje su se prvenstveno odrazile na povećanje prosječnih mirovina ženske populacije. Nadalje, dodatno se naglašava kako žene u sve većoj mjeri participiraju na tržištu rada te dolazi do postupnog smanjenja razlika u stopama aktivnosti između muškaraca i žena, stoga postoji trend smanjenja razlika u plaćama između muškaraca i žena. Također, prosječna dob kada žene odlaze u mirovinu se približava prosječnoj dobi muškaraca čime su smanjene razlike između ostvarenog prosječnog staža muškaraca i žena, što u konačnici rezultira sve manjim razlikama u prosječnim mirovinama između spolova.

Također, Vlada Republike Hrvatske ističe podatke Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za lipanj 2025. godine, koji pokazuju kako prosječna mirovina žena iznosi 556 eura, što je u prosjeku manje za oko 17 % od prosječne mirovine muškaraca koja iznosi 651 euro. Međutim, među novim korisnicima starosne mirovine prema odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju, koji su se umirovili u 2024. godini, rodnog jaza gotovo niti nema te je prosječna starosna mirovina žena bila 518 eura, što je svega 2 % manje od mirovine muškaraca koja je iznosila 528 eura.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako je prema podacima Eurostata, jaz u mirovinama u Republici Hrvatskoj iznosio 19,3 % i znatno je niži od prosjeka Europske unije koji je u 2023. godini iznosio 25,4 %. Dakle, prema statističkim podacima rodni jaz mirovina u Republici Hrvatskoj značajno se smanjio za gotovo 11 postotnih poena u odnosu na 2020. godinu kada je iznosio 30,4 %, što ujedno predstavlja i najveće smanjenje jaza među državama članica Europske unije. Također, Vlada Republike Hrvatske je mišljenja kako će daljnjem smanjenju rodnog jaza u visini mirovina pridonijeti i mjera povećanja dodanog staža sa šest na dvanaest mjeseci usvojena novim Zakonom o mirovinskom osiguranju, koji je stupio na snagu 1. srpnja 2025.

U okviru istog područja, u dijelu 1.4. „Zaključno razmatranje i preporuke“ preporukom broj 5 pravobraniteljica preporučuje provesti cjelovito transponiranje Direktive 2022/2381 o poboljšanju rodne ravnoteže među direktorima uvrštenih trgovačkih društava i o povezanim mjerama, kako bi se njenim ciljevima obuhvatila i trgovačka društva u državnom vlasništvu (str. 48), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je navedena Direktiva transponirana u Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“, broj 136/24.) u cijelosti i na odgovarajući način.

Nadalje, u dijelu 1.9. „Demografska politika“ (str. 89) pravobraniteljica u fusnoti broj 231 u odnosu na Strategiju demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. godine navodi kako će ukupni troškovi provedbe iznositi gotovo 10 mil. eura. U odnosu na naznačen iznos navedenih ukupnih troškova provedbe, Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost da će isti iznositi gotovo 10 milijardi eura (10 mlrd.).

Nadalje, u području 2. „Rodno utemeljeno nasilje“, dijelu 2.1. „Nasilje u obitelji“, u točki 2.1.4. „Trendovi“, na stranici 100., pravobraniteljica iznosi zaključke sa sastanaka Promatračkog tijela za sveobuhvatno nadgledanje, prikupljanje podataka, analizu slučajeva ubojstava žena i izvještavanje „Femicide Watch“: „...navodi se kako su svi oblici ovisnosti (alkoholizam, droga, kocka...), prisilna kontrola, posesivnost, ljubomora, odluka žene da napusti (nasilnog) muškarca, psihičke smetnje, posjedovanje oružja, prijetnje ubojstvom i/ili samoubojstvom rizični čimbenici najvišeg stupnja koji posebice u kombinaciji (dva ili više njih), ukazuju na značajnu opasnost od počinjenja (ili pokušaja počinjenja) teškog ubojstva

ženske osobe, odnosno femicida. Pravobraniteljica je utvrdila kako nadležna tijela i pravosuđe, pa čak i najbliža obiteljska okolina, vrlo rijetko ove signale shvaćaju kao ključne alarme za učinkovitu zaštitu žrtve, brz progon i strogo kažnjavanje počinitelja.“.

U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je, u kontekstu kažnjavanja počinitelja, Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“, broj 36/24.), uvođenje definicije „rodno utemeljenog nasilja nad ženama“, prema kojoj se ono definira kao nasilje koje je usmjereno na ženu zbog toga što je žena ili koje nerazmjerno pogađa žene, a koje je time dobilo i zakonsku formulaciju, imalo za cilj olakšanje prepoznavanja takvog oblika postupanja u praksi te olakšavanje praćenja pojavnosti rodno utemeljenog nasilja nad ženama. S tim u vezi, počinjenje rodno utemeljenog nasilja nad ženama ima se, prema izričitom zakonskom tekstu, uzeti kao otegotna okolnost, osim u slučajevima kada je Kaznenim zakonom (u daljnjem tekstu: KZ) izričito propisano teže kažnjavanje, što je za sad slučaj samo kod kaznenog djela teškog ubojstva ženske osobe (članak 111.a KZ-a) koje je, kao novo kazneno djelo, također uvedeno u KZ. Kazneno djelo teškog ubojstva ženske osobe ostvarit će onaj tko počinji rodno utemeljeno ubojstvo ženske osobe. Pri utvrđivanju ovoga kaznenog djela sud će uzeti u obzir da je djelo počinjeno prema bliskoj osobi, osobi koju je počinitelj već ranije zlostavljao, ranjivoj osobi, osobi koja se nalazi u odnosu podređenosti ili zavisnosti, ili je djelo počinjeno u okolnostima spolnog nasilja ili zbog odnosa koji žene stavlja u neravnopravan položaj ili da postoje druge okolnosti koje upućuju da se radi o rodno utemeljenom nasilju. Nadalje, istim izmjenama KZ-a dopunjena je odredba o okolnostima koje sud uzima u obzir prilikom odmjeravanja kazne (članak 47. KZ-a), na način da sada izrijekom sadržava, kao jednu od okolnosti koju sud uzima u obzir prilikom odmjeravanja kazne, i posljedice koje je pretrpjela žrtva. Vlada Republike Hrvatske stoga ističe kako će sud u svakom konkretnom slučaju cijeliti značenje ove okolnosti za odmjeravanje kazne, kako bi ona bila adekvatna s obzirom na povredu prava postojeće žrtve, ali i ostvarila svoj generalno i specijalno preventivni učinak u pogledu potencijalnih žrtava budućih odnosno ponovljenih kaznenih djela.

U kontekstu učinkovite zaštite žrtve nasilja nad ženama i brzog progona, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako su Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, broj 36/24.), utvrđene posebne odredbe kojima je cilj snažnije zaštititi i ojačati procesni položaj žrtava nasilja nad ženama, nasilja u obitelji i nasilja prema bliskim osobama, kao što su obvezno uzimanje u obzir rizičnih čimbenika za ponavljanje nasilja prilikom provođenja pojedinačne procjene potreba žrtve i obveza suda i državnog odvjetnika, da prije donošenja rješenja kojim se odlučuje o mjeri opreza, sasluša žrtvu na okolnost postojanja opasnosti za njenu osobnu sigurnost ili sigurnost članova njezine obitelji i bliskih osoba te da uzme u obzir očitovanje o prijedlogu za primjenu mjere opreza. Također se žrtvu navedenih kategorija kaznenih djela ovlašćuje na podnošenje žalbe protiv rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza. Nadalje, u cilju osiguranja žurne reakcije sustava na situaciju kršenja mjere opreza, uvodi se pravni temelj za uhićenje okrivljenika za kojeg postoje osnove sumnje da je postupio protivno protiv njega određenoj mjeri opreza te se određuje rok od 24 sata za zamjenu mjere opreza istražnim zatvorom. Nadalje, poziv svjedoku koji je, kao žrtva nasilja nad ženama, nasilja u obitelji i nasilja prema bliskim osobama, smješten u sklonište upućivat će se putem nadležnog tijela socijalne skrbi ili odjela za podršku žrtvama i svjedocima. Vlada Republike Hrvatske napominje kako se, radi unaprjeđenja zaštite sigurnosti žrtve kaznenog djela nasilja nad ženama, nasilja u obitelji i nasilja prema bliskim osobama, propisuje da će se njezino boravište prilikom njezina ispitivanja u svojstvu svjedoka utvrditi na siguran i povjerljiv način, taj podatak zatvoriti u posebni omot i čuvati odvojeno te se bez dopuštenja tijela koje vodi postupak neće moći razgledati niti koristiti. Također, još jedna mjera koja je propisana u cilju pojačane zaštite sigurnosti žrtve je mjera udaljavanja na način da je

propisana minimalna udaljenost od 100 metara za mjere (kako sigurnosne i zaštitne, tako i mjere opreza) koje se odnose na zabranu približavanja žrtvi, koje sud može izreći tijekom prekršajnog i kaznenog postupka ili kao sankciju osuđenom počinitelju. Zabranom da se počinitelj približi žrtvi ispod ove udaljenosti jača se preventivni karakter ovih mjera i doprinosi se ostvarenju njihove svrhe.

Nadalje, u okviru točke 2.1.5. „Psihosocijalni tretman počinitelja nasilničkih djela“ (fusnota 248, str. 103) pravobraniteljica ističe negativan trend pada broja osoba kojima je određen psihosocijalni tretman te broja osoba koje ga u cijelosti završe. U odnosu na ove navode, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na podatke iznesene u Izvješću o radu Povjerenstva za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršenja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji za 2023. godinu, objavljeno na mrežnim stranicama Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, prema kojem statistički podaci za 2023. godinu upućuju na daljnji pad broja prijavljenih i osuđenih počinitelja u prekršajnim predmetima nasilja u obitelji, dok je kontinuirano u porastu broj prijavljenih i osuđujućih kaznenih djela u predmetima nasilja u obitelji iz članka 179.a KZ-a. Pad se nastavlja s obzirom na navedeno i u 2024. godini.

U odnosu na upozorenje o potrebi obvezatnog karaktera psihosocijalnog tretmana (fusnota 249, str. 104.), Vlada Republike Hrvatske ističe da, iako zaštitna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana ima karakter sankcije, sukladno Standardima za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji, procjena ispunjavanja kriterija za uključivanje počinitelja u tretman temelji se na odsustvu ovisnosti o alkoholu ili drogi, odnosno potrebi dovoljnog stupnja samokontrole konzumiranja opijata kako bi počinitelj mogao pratiti i aktivno sudjelovati u procesu tretmana, te odsustvu akutne mentalne bolesti.

Nadalje, u točki 2.1.7. „Postupanje Hrvatskog zavoda za socijalni rad prema žrtvama nasilja u obitelji“, u odnosu na navedene primjedbe vezane uz nemogućnost zapošljavanja u dječjem vrtiću na mjestu odgojitelja osobama kojima je izrečena mjera za zaštitu dobrobiti djeteta (str. 122), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u tijeku izmjena i dopuna Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju („Narodne novine“, br. 10/97., 107/07., 94/13., 98/19., 57/22., 101/23., 145/23. i 145/24.) u okviru kojih će biti obuhvaćeno i redefiniranje članka 25. stavka 10. navedenoga Zakona kojim je propisana predmetna zabrana.

Također, u okviru ove točke (str. 122, 126 - 127) te u području 3. „Roditeljska skrb“ (str. 143), pravobraniteljica ističe stajalište o postupanjima područnih ureda Hrvatskog zavoda za socijalni rad koji, u slučajevima nasilja u obitelji, mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu najčešće određuju prema oba roditelja (bez obzira tko je žrtva, a tko počinitelj nasilja). U odnosu na predmetno stajalište, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da se sukladno odredbi članka 131. stavka 1. Obiteljskog zakona („Narodne novine“, br. 103/15., 98/19., 47/20., 49/23. - Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske i 156/23.), mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta određuju na temelju stručne procjene ako se utvrdi da je došlo do povrede djetetovih prava i dobrobiti, ili da su prava, dobrobit i razvoj djeteta ugroženi. Stručna procjena ugroženosti djeteta provodi se prema pravilima struke i metodama stručnog rada (prikupljanjem socio-anamnestičkih podataka i utvrđenih činjenica te procjenama dobivenim instrumentima Liste za procjenu razvojnih rizika djeteta i Liste za procjenu sigurnosti djeteta), sukladno Pravilniku o mjerama zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta („Narodne novine“, br. 123/15. i 87/22.). Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske također ukazuje na obvezu Hrvatskog zavoda za socijalni rad da pokrene postupak procjene ugroženosti prava i dobrobiti djeteta kad ima saznanja o povredi osobnih prava djeteta

i da u slučaju utvrđene povrede djetetovih prava, dobrobiti i razvoja izriče mjere iz svoje nadležnosti, a okolnost postojanja nasilja u obitelji s maloljetnim djetetom samo je jedan od čimbenika rizika koji utječe na razinu ugroženosti djeteta i njegove sigurnosti. Posebno treba istaknuti da izloženost djeteta nasilju u obitelji ili svjedočenju nasilju uvijek dovodi do povrede prava djeteta. U svakom pojedinom slučaju procjenjuje se utjecaj nasilja u obitelji individualno za svako dijete izloženo nasilju i uzimaju u obzir obiteljske okolnosti i obilježja roditelja kao čimbenika razvojnog rizika djeteta, kao i obilježja djeteta i njegovog ponašanja. Dodatno se ističe kako se uloga socijalnog rada u radu sa žrtvama nasilja u obitelji odnosi na rad s cijelom obitelji, što uključuje žrtvu, nasilnika i dijete. Slijedom navedenoga, i u tom slučaju je ključno intervenirati u obitelj i pružiti stručnu pomoć roditeljima kako bi se prvenstveno zaštitila dobrobit djeteta.

Nadalje, u točki 2.1.8. „Zaključci i preporuke“, pravobraniteljica navodi preporuku broj 4 kojom preporuča poduzeti odgovarajuće mjere u cilju preispitivanja usklađenosti nacionalnog zakonodavstva s odredbama Direktive o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, posebice u dijelu koji se odnosi na obvezu međuresorne suradnje i koordinacije (str. 129). U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da će, uvažavajući rok za transpoziciju Direktive (EU) 2024/1385 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, tri godine nakon njezina stupanja na snagu, odnosno 14. lipnja 2027., detaljna analiza usklađenosti nacionalnog zakonodavstva s Direktivom biti predmetom rada radne skupine koja će biti osnovana zbog njene transpozicije, a koja će na temelju rezultata analize preispitati potrebe izmjena kaznenog procesnog i materijalnog zakonodavstva Republike Hrvatske.

U odnosu na preporuku broj 5 kojom pravobraniteljica ističe potrebu uvažavanja svih preporuka iz Osnovnog evaluacijskog izvješća GREVIO-a za Republiku Hrvatsku (str. 129), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“, broj 36/24.), koji je stupio na snagu 2. travnja 2024., uvedena definicija rodno utemeljenog nasilja nad ženama u opće odredbe KZ-a, prema kojoj se „rodno utemeljeno nasilje nad ženama“ definira kao nasilje koje je usmjereno na ženu zbog toga što je žena ili koje nerazmjerno pogađa žene. Počinjenje rodno utemeljenog nasilja nad ženama uzet će se kao otegotna okolnost, osim u slučajevima kada je KZ-om izričito propisano teže kažnjavanje.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske napominje kako je uvedeno novo kazneno djelo teškog ubojstva ženske osobe (članak 111.a KZ-a). Ovo kazneno djelo ostvarit će onaj tko počini rodno utemeljeno ubojstvo ženske osobe. Također, naglašava se kako je katalog kaznenih djela za koja kazneni progon ne zastarijeva proširen i kaznenim djelom teškog ubojstva ženske osobe. Isto tako, redefinirano je kazneno djelo teškog ubojstva, koje s obzirom na objekt radnje propisuje ubojstvo bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao na način da će za učin kaznenog djela teškog ubojstva biti dostatno da je kazneno djelo ubojstva počinjeno prema bliskoj osobi ili da je kazneno djelo ubojstva počinjeno prema bilo kojoj drugoj osobi koju je počinitelj već ranije zlostavljao.

Osim toga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u cilju jačanja ostvarenja generalno preventivnih učinaka kažnjavanja, pooštrena zakonska kaznenopravna politika kažnjavanja u odnosu na kazneno djelo silovanja te je na taj način za temeljni oblik silovanja mogućnost zamjene izrečene zatvorske kazne radom za opće dobro u potpunosti isključena, dok bi odredbe o uvjetnoj osudi za ovo kazneno djelo mogle doći u primjenu samo uz istodobnu primjenu instituta ublažavanja kazne. Nastavno, pooštrena je i zakonska kaznenopravna

politika kažnjavanja za teška kaznena djela protiv spolne slobode, kazneno djelo spolne zloporabe djeteta mlađeg od petnaest godina i spolne zloporabe djeteta starijeg od petnaest godina.

Također, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u odnosu na kazneno djelo nametljivog ponašanja (članak 140. KZ-a), brisano obilježje „ustrajno i kroz dulje vrijeme“ radi usklađivanja s preporukama iz Osnovnog evaluacijskog izvješća o zakonodavnim i drugim mjerama kojima se provode odredbe Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji za Republiku Hrvatsku Grupe stručnjaka Vijeća Europe za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (GREVIO).

Isto tako, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, broj 36/24.), koji je stupio na snagu 2. travnja 2024., iz definicije nasilja u obitelji uklonjeno spolno uznemiravanje i na taj način otklonjena mogućnost prekršajne odgovornosti za slučaj spolnog uznemiravanja među osobama na koje se primjenjuje Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, br. 70/17., 126/19., 84/21., 114/22. i 36/24.), a koje osobe ulaze u krug bliskih osoba, sukladno odredbama KZ-a. Pratećim izmjenama i dopunama KZ-a osigurana je kaznena odgovornost za spolno uznemiravanje počinjeno prema bliskoj osobi, čime je stupanj društvene zaštite od ovakvog oblika protupravnog postupanja podignut na višu razinu.

Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako je povišen minimum zapriječene novčane kazne u odnosu na pojavne oblike nasilja u obitelji kažnjive sukladno članku 22. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, te je povišen minimum i maksimum zapriječene novčane kazne za obveznike prijavljivanja nasilja, koji ne prijave policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svojih poslova. Za počinitelja nasilja u obitelji koji ne postupa u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom uklonjena je mogućnost prekršajnog kažnjavanja novčanom kaznom, te je za navedeni prekršaj propisana isključivo zatvorska kazna od najmanje deset dana.

Također, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako se Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, iz kataloga osoba koje imaju obvezu prijaviti policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svojih poslova, uklanjaju stručni radnici zaposleni u organizacijama civilnog društva, a koje uklanjanje ima za smisao zaštititi odnos povjerenja koji je temelj interakcije žrtve sa stručnim radnicima organizacija civilnog društva. Slijedom navedenoga, stručni radnici zaposleni u organizacijama civilnog društva neće prekršajno odgovarati ako ne prijave policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svojih poslova. Međutim, u slučaju bilo kakve ozbiljne ugroze, koja bi ulazila u sferu kaznene odgovornosti, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na opću obvezu prijavljivanja kaznenog djela za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti iz članka 204. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19. - Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 126/19., 80/22., 36/24. i 72/25.), prema kojoj je svatko dužan prijaviti kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti, koje mu je dojavljeno ili za koje je saznao.

Vlada Republike Hrvatske dodaje kako je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, broj 36/24.), koji je stupio na snagu 2. travnja 2024., unaprijeđen zakonodavni okvir zaštite od nasilja u obitelji i nasilja nad ženama

na području kaznenog postupovnog prava. U tu svrhu izmijenjene su i precizirane odredbe koje reguliraju opći i posebne kataloge prava žrtava. Tako je u općem katalogu prava žrtava prošireno pravo žrtve na način da ista odmah nakon počinjenja kaznenog djela i onoliko dugo koliko je potrebno, ima pravo na lako dostupan, povjerljiv i besplatan pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela. Izričito je propisano da žrtva ima pravo na pratnju osobe od povjerenja, po vlastitom izboru, od prijave kaznenog djela do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka. Propisano je novo opće pravo žrtve na tajnost podataka čijim bi se otkrivanjem mogla ugroziti njezina sigurnost ili sigurnost žrtvi bliskih osoba. Prava žrtve na obavijesti, a koja su dosad bila propisana kao prava koja je žrtva ostvarivala „na zahtjev“, propisana su na način da se pretpostavlja da žrtva želi primiti propisane obavijesti, osim u slučaju odricanja žrtve od navedenog prava. Pravo na obavijest proširuje se na obavijest žrtvi o puštanju uhićenika na slobodu. U posebne kataloge prava žrtava kaznenih djela protiv spolne slobode, žrtava kaznenog djela trgovanja ljudima i žrtava u odnosu na koje su utvrđene posebne potrebe zaštite, uvodi se pravo da budu ispitane putem audio-video uređaja, osim ako sama žrtva traži da bude nazočna u sudnici tijekom davanja iskaza.

Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako je, u cilju daljnjeg osiguranja sigurnosti žrtve nasilja nad ženama, nasilja u obitelji i nasilja prema bliskim osobama, propisano obvezno uzimanje u obzir rizičnih čimbenika za ponavljanje nasilja, kao i rezultata prethodne procjene potreba žrtve prilikom provedbe pojedinačne procjene koja se odnosi na navedene kategorije žrtava. Ako se radi o ovim kategorijama kaznenih djela, propisana je obveza suda i državnog odvjetnika, da prije donošenja rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza, sasluša žrtvu na okolnost postojanja opasnosti za njenu osobnu sigurnost ili sigurnost članova njezine obitelji i bliskih osoba te uzme u obzir očitovanje o prijedlogu za primjenu mjere opreza i rezultate pojedinačne procjene potreba žrtve. Nadalje, specificirano je kako se saslušanje žrtve na ovu okolnost može obaviti i primjenom informacijsko-komunikacijskih tehnologija ili na drugi odgovarajući način. Također se žrtvu navedenih kategorija kaznenih djela ovlašćuje na podnošenje žalbe protiv rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost i kako je, u cilju osiguranja žurne reakcije sustava na situaciju kršenja mjere opreza, uveden pravni temelj za uhićenje okrivljenika za kojeg postoje osnove sumnje da je postupio protivno protiv njega određenoj mjeri opreza te je određen rok prema kojem će sud odmah, a najkasnije u roku od 24 sata, donijeti odluku o zamjeni prekršene mjere opreza istražnim zatvorom. Također, propisana je udaljenost od 100 metara, kao minimalna udaljenost koju sud može odrediti prilikom nalaganja mjere opreza zabrane približavanja određenoj osobi. Dopunjene su i odredbe o dostavi rješenja o mjeri opreza na način da, u slučajevima kaznenih djela nasilja nad ženama, nasilja u obitelji i nasilja prema bliskim osobama, rješenje kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza dostavlja se i žrtvi i nadležnom tijelu socijalne skrbi prema mjestu boravišta žrtve.

Vlada Republike Hrvatske ističe kako se obavještavanje žrtve o puštanju uhićenika i pritvorenika na slobodu i o ukidanju istražnog zatvora, precizira na način da će pritvorski nadzornik odmah obavijestiti žrtvu, ako se žrtva toga prava nije odrekla, o puštanju uhićenika i pritvorenika na slobodu, dok će sud obavijestiti žrtvu, putem policije, ako se tog prava nije odrekla, o ukidanju istražnog zatvora protiv okrivljenika.

Isto tako, naglašava se i kako je, u cilju zaštite prava na privatnost i dostojanstvo žrtve, propisana obveza anonimizacije osobnih podataka žrtve, kao i podataka na temelju kojih se može zaključiti o identitetu žrtve, prilikom objave akata na oglasnoj ploči suda.

Nadalje, u okviru ove točke Izvješća, pravobraniteljica navodi preporuku broj 7 kojom na svim društvenim razinama odgoja i obrazovanja preporuča uvođenje kurikuluma koji će obrađivati ravnopravnost spolova i metode nenasilnih rješavanja konflikata u okviru tzv. građanskog odgoja ili odgoja o ljudskim pravima i to za sve dobne skupine, počevši od vrtićke dobi (str. 129). U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je važećim Nacionalnim kurikulumom za rani predškolski odgoj i obrazovanje istaknuta važnost poticanja razvoja socijalnih kompetencija djece, posebice kulturne komunikacije, zajedničkog življenja i ophođenja, razvoj socijalno-emocionalnih veza s vršnjacima, nenasilno rješavanje sukoba, timski rad, preuzimanje odgovornosti za vlastito ponašanje i postupke prema sebi, drugima i okruženju te uspješno interpersonalno funkcioniranje.

Također, ukazuje se kako je u tijeku izrada dva nova kurikulska dokumenta: Nacionalni kurikulum predškole i Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u kojima su, posebno u području osobnih i socijalnih kompetencija te kompetencija građanstva, planirana i odgojno-obrazovna očekivanja vezana za nenasilno rješavanje konflikata.

Nadalje, ukazuje se kako se pri donošenju kurikula za osnovne škole, gimnazije i srednje škole vodilo računa o zastupljenosti tema ravnopravnosti, nestereotipnih rodni uloga, međusobnog poštovanja i nenasilnog rješavanja sukoba. Primjerice, u kurikulumu Građanskoga odgoja i obrazovanja, kao temeljne vrijednosti u svim sferama života pojedinca, promiču se vrijednosti ljudskih prava: odgovornost, etičnost, moral, obiteljske vrijednosti, ljudsko dostojanstvo, sloboda, ravnopravnost, kako nacionalna tako i ravnopravnost spolova te solidarnost. Prihvaćajući različitost, kao značajku identiteta svakoga pojedinca, učenici razvijaju osjetljivost za druge i drugačije te prevladavaju stereotipe i predrasude. Dugoročni cilj odgoja i obrazovanja za ljudska prava je stvaranje kulture poštovanja različitosti utemeljene na univerzalnim vrijednostima ljudskih prava, kao i na razvijanju sustava njihove učinkovite zaštite. Učenike se podučava promicanju ravnopravnosti spolova te uči kritički ukazivati na stereotipe o muškarcima i ženama u svakodnevnici i medijima.

Vlada Republike Hrvatske iznosi kako se donošenjem Zakona o udžbenicima i drugim obrazovnim materijalima za osnovnu i srednju školu iz 2018. godine („Narodne novine“, broj 116/18.) i Pravilnikom o udžbeničkom standardu te članovima stručnih povjerenstava za procjenu udžbenika i drugih obrazovnih materijala, iz 2019. godine („Narodne novine“, broj 9/19.), ponovno naglasila obveza promicanja ravnopravnosti spolova u udžbenicima na primjeren način koristeći se u jednakom omjeru ilustracijama likova obaju spolova i služeći se imenicama obaju rodova, osobito u imenovanju zvanja i zanimanja.

Nastavno na navedeno, Vlada Republike Hrvatske je mišljenja kako sadržaji vezani za pitanja ravnopravnosti spolova predstavljaju integralni dio predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja te visokoškolskog obrazovanja, kao i cjeloživotnog obrazovanja i usavršavanja te uključuju pripremu oba spola za aktivno i ravnopravno sudjelovanje na svim područjima života.

Također, Vlada Republike Hrvatske dodatno skreće pozornost kako se u okviru odgojno-obrazovnih očekivanja Građanskoga odgoja i obrazovanja, promiču načini rješavanja problema sukoba u školi i izvan nje (vršnjačkoga i svih ostalih oblika nasilja). Učenike se podučava promicanju ljudskih prava, prepoznavanju diskriminacije te uvažavanju ljudskih prava i prava pojedinaca bez obzira na rodni identitet ili spolnu orijentaciju. Uz Građanski odgoj i obrazovanje, sva navedena načela podučavaju se i u okviru međupredmetne teme Osobni i

socijalni razvoj. Učenike se potiče na prihvaćanje različitosti i tolerancije različitih identiteta, ukazuje se na razvoj stereotipa i predrasuda, odnosno uči ih se prepoznavanju ponašanja i osjećaja koji su posljedica stereotipa i predrasuda. U kurikulumima međupredmetnih tema Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj i Zdravlje, također se uči i potiče nenasilno rješavanje sukoba, odnosno podučava primjeni nenasilnih strategija rješavanja sukoba.

Nadalje, ističe se da međupredmetna tema Zdravlje obuhvaća očuvanje zdravlja i kvalitete života, humane odnose među ljudima, prihvaćanje i uvažavanje različitosti, pomaganje potrebitima, prevenciju rizičnih i nasilničkih ponašanja te kulturu društvene komunikacije. U sklopu teme Zdravlje nalaze se domene: Tjelesno zdravlje, Mentalno i socijalno zdravlje te Pomoć i samopomoć. Domenom Mentalno i socijalno zdravlje obuhvaćen je učenik – pojedinac, kao dio zajednice, koji ostvaruje svoje potencijale, nosi se sa stresom, ima pravo na rad i školovanje te je sposoban stvarati i pridonositi zajednici. Zajednica treba biti poticajna okolina, koja svojim senzibilitetom te pravilima stvara preduvjete za jačanje osobnih kompetencija svakoga tko u njoj živi, a osobito djece i mladih osoba. Na taj način pojedinac živi harmonično u okolini koja mu pruža osjećaj zadovoljstva i sigurnosti.

Vlada Republike Hrvatske ističe kako je temeljna vrijednost osnaživanje učenika za aktivno sudjelovanje u planiranju i provedbi aktivnosti u području zaštite mentalnoga i socijalnoga zdravlja. Danas je neosporna uloga medija i novih informacijsko-komunikacijskih alata prvenstveno u promjeni percepcije mentalnoga zdravlja. Dostupnost sve većeg broja rizičnih čimbenika te posljedica neodgovarajućega ponašanja prema oboljelima, čimbenici su koji ukazuju i na sve veću potrebu za informiranjem javnosti o potrebi promocije mentalnoga i socijalnoga zdravlja te edukacije o potrebi traženja pomoći.

Nadalje, u točki 2.1.9. „Provedba nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji“, podnaslovu „Financiranje skloništa za žrtve nasilja u obitelji“, A) „Financiranje skloništa za žrtve nasilja u obitelji od strane MROSP-a“, pravobraniteljica navodi podatke o financiranju i provedbi projekta Ženske grupe Karlovac Korak u trajanju od 1. srpnja 2021. do 1. srpnja 2023. i vrijednosti od 492.773,24 eura. Pravobraniteljica dalje navodi kako su se u okviru projekta provodile aktivnosti razvoja izvaninstitucijske usluge organiziranog stanovanja, unaprjeđenja usluge psihosocijalne podrške, jačanja kapaciteta stručnjaka za pružanje usluga te podizanja svijesti javnosti o procesu deinstitutionalizacije i pravima žrtava nasilja na život u zajednici za što je tijekom razdoblja provedbe projekta ukupno odobreno i isplaćeno 453.350,32 eura, od čega je u 2024. isplaćeno 383.764,70 eura (str. 132.). U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da isplata Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u odnosu na ovaj projekt u 2024. godini nije bilo, već su iste dovršene ranije s obzirom na to da je projekt završio s 31. prosinca 2023.

Ujedno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako osnivanjem novih 6 skloništa na području Krapinsko-zagorske, Koprivničko-križevačke, Ličko-senjske, Virovitičko-podravske, Požeško-slavonske i Dubrovačko-neretvanske županije, u Republici Hrvatskoj sada djeluje sveukupno 26 skloništa za žrtve nasilja u obitelji s ukupnim smještajnim kapacitetom od 402 kreveta. Osnivanjem novih 6 skloništa zadovoljen je uvjet regionalne pokrivenosti budući da sada skloništa postoje u svim županijama u Republici Hrvatskoj.

Od ukupno 26 skloništa, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike osigurava financijska sredstva za ukupno njih 23. Ostala tri skloništa imaju osigurane druge izvore financiranja, odnosno jedno se financira iz proračuna Grada Zagreba, drugo izravno iz državnog proračuna Republike Hrvatske budući da čini dio ustanove korisnika

sredstava državnog proračuna, a treće iz donacija i drugih izvora. Za potrebe rada svih skloništa Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike je u razdoblju od 2018. do 2024. godine utrošilo ukupno 11.406.379,25 eura.

Osim iz državnog proračuna, skloništa financijsku potporu mogu ostvariti i iz proračuna gradova i županija te drugih izvora, primjerice donacija, natječaja raznih poduzeća i drugo.

Nadalje, u dijelu 2.2. „Silovanje“, točki 2.2.1. „Zaključno razmatranje i preporuke“, pravobraniteljica navodi preporuku broj 2 koja se odnosi na uvođenje cjelovitog i sustavnog seksualnog odgoja i obrazovanja, uključujući teme o ravnopravnosti spolova kao obvezatnog nastavnog sadržaja na svim obrazovnim razinama, a ne isključivo kroz međupredmetne teme (str. 141). U odnosu na ovu preporuku, Vlada Republike Hrvatske ističe kako su odgojno-obrazovna očekivanja i ishodi za osnovnu školu propisani Nacionalnim okvirnim kurikulumom (2011.), predmetnim kurikulumima, i kurikulumima međupredmetnih tema, koji zajedno čine nacionalni kurikulum. K tome, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih je u siječnju 2019. donijelo niz novih kurikula među kojima i kurikulum za nastavni predmet Biologija („Narodne novine“, broj 7/19.) i kurikulum za međupredmetnu temu Zdravlje („Narodne novine“, broj 10/19.). U okviru tih dvaju kurikula propisana su odgojno-obrazovna očekivanja i ishodi iz područja spolnoga odgoja. Vlada Republike Hrvatske napominje kako je realizacija odgojno-obrazovnih očekivanja svih međupredmetnih tema obvezna u svim razredima, a za to se koriste sati planirani za pojedine nastavne predmete i sat razrednog odjela.

Vlada Republike Hrvatske dodaje kako se u ovom trenutku ne predviđa intervencija u nastavne planove i strukturu nacionalnog kurikula, izuzev za one predviđene Eksperimentalnim programom „Osnovna škola kao cjelodnevna škola: Uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja“. U okviru navedenog programa izmijenjen je Nastavni plan kojim se predlaže uvođenje dvaju novih nastavnih predmeta (Praktične vještine i Svijet i ja), a postojeći se predmeti (Priroda i društvo, Priroda i Informatika) zamjenjuju novim (Prirodoslovlje, Društvo i zajednica, Informacijske i digitalne kompetencije). Isto tako, u sklopu Eksperimentalnog programa izrađene su i preporuke za realizaciju međupredmetnih tema radi njihova jasnijeg povezivanja s predmetnim kurikulumima i odgojno-obrazovnim područjima. Takvim odgojno-obrazovnim pristupom povezuju se odgojno-obrazovna područja, predmetni kurikuli i kurikuli međupredmetnih tema u jedinstvenu, skladnu i koherentniju cjelinu.

Ujedno, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je na razini odgojno-obrazovne ustanove ravnatelj dužan primjenjivati sve zakone i druge propise koji osiguravaju nužne uvjete za zdravlje i sigurnost djelatnika i učenika, a svaka odgojno-obrazovna ustanova (dječji vrtić, osnovna i srednja škola i učenički dom) dužna je po zakonu provoditi posebne preventivne programe koji su sastavni dio godišnjeg plana i programa rada te ustanove. Svaka odgojno-obrazovna ustanova imenuje voditelja preventivnih programa koji je najčešće stručni suradnik (pedagog, psiholog, edukacijski rehabilitator, logoped, knjižničar ili socijalni pedagog) te su zaduženi za koordiniranje preventivnih programa. U okviru preventivnih programa poučava se i o prevenciji seksualnog nasilja i diskriminacije. U ostvarivanju preventivnih mjera i aktivnosti sudjeluju svi djelatnici odgojno-obrazovne ustanove, roditelji i lokalna zajednica.

Osim toga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih svake godine raspisuje Poziv za financiranje preventivnih projekata osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova u tekućoj školskoj godini. Na ovaj poziv osnovne

i srednje škole te učenički domovi mogu prijaviti preventivne projekte s ciljem razvoja socijalno-emocionalnih i životnih vještina koje će omogućiti učenicima uspješno nošenje s izazovima rasta, razvoja i odrastanja te ih pripremiti za buduće situacije u kojima će donositi zdrave i prosocijalne odluke i izbore te ih pripremiti za stvaranje i održavanje pozitivnih odnosa s drugima što uključuje i poštovanje rodne ravnopravnosti i sprječavanje seksualnog nasilja. Ujedno, napominje se i da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih kontinuirano podupire projekte organizacija civilnoga društva kroz izvaninstitucionalni odgoj i obrazovanje u okviru prioriteta: Odgoj i obrazovanje za osobni i socijalni razvoj, solidarnost, socijalnu uključenost i opće ljudske vrijednosti; Odgoj i obrazovanje za mir i nenasilno rješavanje sukoba i Odgoj i obrazovanje za ljudska prava, odgovornost i aktivno građanstvo gdje se posebna pažnja posvećuje pitanjima vezanim uz ravnopravnost spolova.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske smatra bitnim istaknuti kako se, u cilju izobrazbe stručnjaka koji rade s djecom u sustavu odgoja i obrazovanja za prepoznavanje i razumijevanje viktimizacije te zaštite maloljetnih žrtava seksualnog nasilja, u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje provode edukacije odgojno-obrazovnih radnika za implementaciju učinkovitih preventivnih programa usmjerenih zaštititi od seksualnog nasilja i nenasilnom rješavanju sukoba, razvoju komunikacijskih i socijalno-emocionalnih vještina, razvoju asertivnosti i izgradnji kvalitetnih odnosa te sustavno praćenje, evaluaciju i vođenje podataka o provedenim edukacijama. U razdoblju između 2022. i 2024. godine, Agencija je održala ukupno 31 stručni skup (od toga 18 online) na kojima su se odgajatelji, učitelji, nastavnici i stručni suradnici mogli obrazovati, između ostalog, za prepoznavanje, razumijevanje i zaštitu maloljetnih žrtava seksualnog nasilja te razumijevanje potreba, kao i postupanja s djecom žrtvama. U predškolskom odgoju u ove edukacije je bilo uključeno 330 odgojitelja i stručnih suradnika, a u osnovnim i srednjim školama u iste je bilo uključeno 2.517 odgojno-obrazovnih radnika. Također, u planu je provedba projekta „Potpora tijelima za unaprjeđenje HKO-a i promicanje jednakog pristupa kvalitetnom i uključivom obrazovanju“ financiranog iz Europskog socijalnog fonda plus čija je svrha uvođenje ili produbljivanje postojećih sadržaja na temu suzbijanja seksualnog nasilja i uznemiravanja u studijskim programima te donošenje preporuka o unaprjeđivanju studijskih programa koji uključuju sadržaje o sprječavanju seksualnog uznemiravanja s naglaskom na studije koji obrazuju stručnjake za rad sa žrtvama.

U području 4. „LGBTIQ osobe“, dijelu 4.1. „Diskriminacija temeljem spolne orijentacije“, točki 4.1.3. „Zaključno razmatranje i preporuke“, pravobraniteljica preporukom broj 1 upućuje na potrebu poduzimanja sustavnih i konkretnih mjera u cilju suzbijanja netrpeljivosti, diskriminacije i nasilja prema LGBTIQ osobama (str. 155). U odnosu na navedenu preporuku, Vlada Republike Hrvatske ističe kako su u cilju osiguranja snažnije kaznenopravne zaštite određenim kategorijama osoba, koje karakterizira posebna ranjivost, odnos bliskosti s počiniteljem ili pripadnost određenoj društvenoj skupini prema kojoj počinitelj ispoljava mržnju motiviranu nekom od diskriminatornih osnova navedenih u članku 87. stavku 21. KZ-a (koji definira zločin iz mržnje), Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“, broj 36/24.) kaznena djela teške tjelesne ozljede s posljedicom smrti (članak 120. KZ-a), sudjelovanja u tučnjavi (članak 122. KZ-a) i nasilničkog ponašanja (članak 323.a KZ-a) dopunjena kvalificiranim oblicima počinjenja djela. Vlada Republike Hrvatske naglašava kako se navedeno rješenje ukazalo opravdanim i potrebnim u cilju snažnije kaznenopravne zaštite navedenih kategorija osoba i kao potvrda i daljnji iskorak politike nulte tolerancije na nasilje.

Nadalje u odnosu na ostale preporuke pravobraniteljice (str. 155), Vlada Republike Hrvatske ističe kako Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, sukladno odredbama Protokola o postupanju u slučaju zločina iz mržnje („Narodne novine“, broj 43/21.), prati tijek postupka u svakom pojedinom predmetu, objedinjuje statističke podatke o zločinu iz mržnje te ih objavljuje na svojoj mrežnoj stranici. Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije prikuplja podatke te ih dostavlja Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, do 1. rujna za razdoblje od siječnja do lipnja tekuće godine te do 1. ožujka za razdoblje od srpnja do prosinca prethodne godine. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina koordinira radom Radne skupine za praćenje zločina iz mržnje koja je, među ostalim, zadužena za usklađivanje prikupljenih podataka o zločinu iz mržnje te odobrava analizirane podatke prije objave. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske napominje kako Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina nije u mogućnosti objaviti godišnje podatke do predaje Izvješća o radu pravobraniteljice Hrvatskome saboru.

Također, Vlada Republike Hrvatske ističe kako su mjere i aktivnosti Nacionalnog plana zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. godine, usmjerene tzv. „češće diskriminiranim skupinama“, tj. onima koje su u izvješćima pučke pravobraniteljice i posebnih pravobraniteljica, ali i relevantnim istraživanjima prepoznate kao one skupine koje češće doživljavaju nejednako postupanje te su na taj način i planirane aktivnosti u okviru Akcijskog plana zaštite i promicanja ljudskih prava za 2025. godinu i Akcijskog plana suzbijanja diskriminacije za 2025. godinu. Vlada Republike Hrvatske dodatno naglašava kako će se prava i zaštita LGBTIQ osoba i osoba drugačijih rodni identiteta posebno obraditi prilikom izrade e-sadržaja kojim će se provoditi sustavne edukacije u području suzbijanja diskriminacije, provođenja on-line edukacije za poslovni sektor o suzbijanju diskriminacije, borbi protiv stereotipa i predrasuda i edukacije o Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te praksi Europskog suda za ljudska prava.

Nadalje, u području 6. „Mediji“, dijelu 6.2. „Sigurnost novinarki“ (str. 181 – 186), izložena je analiza temeljena na Monitoringu medijskog pluralizma u digitalnoj eri za 2024. godinu, Centra za medijski pluralizam i slobodu medija Europskog sveučilišnog instituta, Izvješću Europske komisije o vladavini prava za 2024. godinu, Izvješću pučke pravobraniteljice za 2023. i podataka Europske federacije novinara te se u analizi zaključuje kako broj prijetnji novinarima/kama raste, a sve više prijetnji dolazi iz online prostora. Ističe se podatak iz Monitoringa medijskog pluralizma provedenog na istraživanju u 32 zemlje koji ukazuje da Hrvatska i Turska najlošije stoje po pitanju medijskih sloboda i zaštite novinarki te su ocijenjene visokorizičnim zemljama. Dodatno, istaknuto je kako u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji postoje inicijative, zakoni i strategije koje nastoje unaprijediti sigurnost, no postoje izazovi u provedbi.

Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske je mišljenja kako je Republika Hrvatska u području koje se odnosi na sigurnost novinarki prikazana u izrazito negativnom kontekstu te ističe inicijative Republike Hrvatske u tom području, primjerice sudjelovanje Republike Hrvatske u kampanji Vijeća Europe za sigurnost novinara, a posebice okolnost da je nacionalna koordinatrica na sastanku u rujnu i listopadu 2024. u Strasbourgu pozvana predstaviti Hrvatsku kao primjer dobre prakse u zaštiti sigurnosti novinara i drugih medijskih djelatnika. Dodatno, ističe se osnivanje Nacionalnog koordinacijskog odbora za provedbu mjera Akcijskog plana razvoja kulture i medija te kampanja Vijeća Europe i OSCE-e za sigurnost novinara.

Nadalje, u odnosu na navode pravobraniteljice o kaznenopravnoj zaštiti novinara/ki (str. 185), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je relevantno i kazneno djelo prisila prema osobi koja obavlja poslove od javnog interesa ili u javnoj službi, s obzirom na to da novinar/ka obavlja posao od javnog interesa. Navedeno kazneno djelo propisano je člankom 315.b KZ-a te se skreće pozornost kako predmetno kazneno djelo čini onaj tko osobu u obavljanju poslova od javnog interesa ili javnog službenika u obavljanju javne službe silom ili prijetnjom da će izravno uporabiti silu spriječi u obavljanju poslova od javnog interesa ili javne službe te će se počinitelj kazniti kaznom zatvora do tri godine. Ako je navedenim djelom ostvarena kvalifikatorna okolnost dovođenja u opasnost života ili tijela osobe koja obavlja poslove od javnog interesa ili javnog službenika ili mu je nanesena tjelesna ozljeda ili je uporabljeno oružje ili opasno oruđe, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

U području 8. „Rizici višestruke diskriminacije“, dijelu 8.2. „Žene s invaliditetom“ pravobraniteljica, među ostalim, navodi podatak kako je u odnosu na područje zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom, pa tako i osoba ženskog spola, prema podacima HZJZ-a, registrirano 5.622 (52,1 %) nezaposlenih osoba muškog spola s invaliditetom i ženskog spola s invaliditetom 5.179 (47,9 %) (str. 214). U odnosu na izvor navedenih podataka, Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost kako su podaci o broju nezaposlenih osoba s invaliditetom u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ), a ne Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ). Dodatno valja ukazati na podatke Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o broju zaposlenih žena osoba s invaliditetom. Naime, tijekom 2024. godine prema evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje zaposleno je 2.305 žena s invaliditetom, dok je tijekom 2025. godine (zaključno sa srpnjem) zaposleno njih 1.221.

Nadalje, u dijelu 8.3. „Pripadnice nacionalnih manjina“, točki 8.3.2. „Zaključno razmatranje i preporuke“ pravobraniteljica, među ostalim, ističe važnost nacionalnih strateških dokumenata kao temeljnog sredstva za realizaciju identificiranih ciljeva te naglašava posebnu vrijednost mjera i aktivnosti usmjerenih na unaprjeđenje reproduktivnog zdravlja Romkinja (str. 220 – 221).

U odnosu na ove navode pravobraniteljice, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, a vezano uz aktivnosti u Akcijskom planu za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. usmjerene ženama pripadnicama romske nacionalne manjine, planira osiguravanje financijske podrške obrazovnim i drugim javnim ustanovama, jedinicama područne (regionalne) samouprave i organizacijama civilnog društva za provedbu aktivnosti koje pomažu u borbi protiv višestruke i strukturne diskriminacije prema Romima, osobito ženama i djeci u romskoj zajednici. Planirane su i aktivnosti iz područja zdravstvene zaštite koje uključuju provedbu reprezentativnog istraživanja zdravstvene slike pripadnika romske nacionalne manjine usporedivo s pokazateljima opće populacije s posebnim naglaskom na zdravstvenu sliku/stanje djece i žena pripadnica romske nacionalne manjine. Također, s ciljem prevencije negativnih zdravstvenih ishoda planira se održavanje regionalnih i lokalnih edukativnih aktivnosti povećanja razine svijesti usmjerene pripadnicima romske nacionalne manjine s posebnim naglaskom na reproduktivno zdravlje žena i djevojaka.

Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost kako su, uz navedeno, relevantne aktivnosti financirane temeljem javnog poziva za su/financiranje pripreme i provedbe projekata/pojedinačnih aktivnosti udruga povezanih s ostvarivanjem ciljeva Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027., pa tako, projekt „Pravo na zdravlje“

obuhvaća aktivnosti usmjerene na jednak pristup zdravstvenim uslugama u Međimurskoj županiji te poboljšanje informiranosti o zaštiti zdravlja i prevenciji bolesti, s posebnim naglaskom na reproduktivno zdravlje žena i djevojaka. Nadalje, kroz projekt „Snažni i jednaki“ na području Valpovštine tijekom 12 mjeseci, u cilju povećanja obrazovnih mogućnosti i društvene uključenosti žena i djece pripadnika romske nacionalne manjine, organiziraju se partnerski sastanci dionika, edukativne radionice za žene i djecu, uključujući radionice za osposobljavanje odraslih, podrška i savjetovanje za žene te se radi na osvješćivanju javnosti putem društvenih mreža o štetnosti govora mržnje.

Dodatno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako u okviru provedbe Akcijskih planova za 2025. godinu Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina planira više aktivnosti usmjerenih na žene, a za mnoge aktivnosti predviđeno je financiranje kroz Europski socijalni fond plus, Program učinkoviti ljudski potencijali 2021. – 2027. U 2025. godini planirano je ugovaranje istraživačkih aktivnosti te preliminarne analiza i obrada podataka istraživačke studije o izazovima uključivanja žena pripadnica nacionalnih manjina u aktivnosti vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, kao i širi društveno-politički angažman. Cilj istraživanja je otkriti razloge nedostatnog uključivanja žena u rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina te ispitati na koje je načine moguće postići veću uključenost žena.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako se, u okviru Operativnih programa nacionalnih manjina, uz provedbu općih aktivnosti, potpora redovito pruža i ciljanim aktivnostima, kao što su dodjela prostora Klubu albanskih žena Kraljica Teuta, potpora pripremi organizacije međunarodne konferencije s ciljem intenziviranja transformacije iz interseksijske diskriminacije u uključivo društvo za Romkinje (Savez Roma u Republici Hrvatskoj Kali Sara), Škola za društveno-politički razvoj žena KATA (Srpski demokratski forum), višegodišnji projekt Žene sa istoka V – nevidljive žene u lokalnoj zajednici (Srpsko narodno vijeće, Udruga žena Negoslavčanke).

U odnosu na preporuku broj 2 koja se odnosi na poticanje većeg uključivanja Romkinja u odgojno-obrazovni sustav na svim razinama, a posebice u sustav srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja (str. 221), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u posljednjih nekoliko godina primjetan porast Romkinja u odgojno-obrazovnom sustavu, a najviše u broju pripadnica romske nacionalne manjine koje upisuju visoka učilišta. Naime, kroz stipendiranje studenata romske nacionalne manjine te davanje preporuka za studentske domove, dolazi do porasta broja studentica pripadnica romske nacionalne manjine. U akademskoj godini 2024./2025. omjer upisanih studenata iznosi – 34 studentice i 20 studenata od čega je na prvu godinu upisano čak 15 studentica u odnosu na 6 studenata pripadnika romske nacionalne manjine.

U dijelu 8.6. „Žrtve trgovanja ljudima“, točki 8.6.1. „Zaključno razmatranje i preporuke“, pravobraniteljica navodi preporuke za naredno razdoblje, među ostalim, i preporuku broj 2 vezanu uz provođenje edukacija svih relevantnih dionika, uključujući i djelatnike/ice iz sustava pravosuđa, o prepoznavanju i pravnom kvalificiranju trgovanja ljudima u praksi (str. 232).

U odnosu na ovu preporuku, Vlada Republike Hrvatske želi naglasiti kako je Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina u suradnji s Hrvatskim Crvenim križem organizirao Edukaciju za licenciranje članova/ica mobilnih timova za pomoć odraslim žrtvama trgovanja ljudima s ciljem unaprjeđenja sustava pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj, koja se održala u Rovinju od 24. do 26. siječnja 2024. Mobilne timove za

pružanje prvih oblika pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima čine osobe ovlaštene za pružanje prvih oblika pomoći i zaštite novoidentificiranih žrtava trgovanja ljudima, a to su predstavnici Hrvatskog zavoda za socijalni rad, Hrvatskog Crvenog križa i organizacija civilnog društva. Glavne teme u ovoj obuci uključivale su: uvod u sustav suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj, ulogu mobilnih timova u pružanju pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima, ulogu Ministarstva rada, mirovinskoga sustava obitelji i socijalne politike u pružanju prvih oblika pomoći i zaštite, identifikaciju žrtava trgovanja ljudima i najnovije trendove u području trgovanja ljudima, najčešće reakcije žrtava nakon stresne i/ili traumatske situacije, načela vođenja razgovora sa žrtvom trgovanja ljudima te ulogu Ministarstva unutarnjih poslova u identifikaciji žrtava trgovanja ljudima. Na ovoj edukaciji licencirano je 30 članova mobilnih timova (25 novih članova i 5 članova iz ranijeg saziva – kojima je produžena licenca). U 2024. godini mobilni timovi intervenirali su u šest slučajeva, dok su dvije žrtve koristile i uslugu privremenog smještaja za vrijeme policijskog postupanja.

U okviru područja 9. „Reproduktivno zdravlje“, dijela 9.2. „Zdravstvena skrb vezano uz planiranje obitelji“, točke 9.2.2. „Aktivnosti u izvještajnoj godini“ (str. 246), pravobraniteljica iznosi postupanje u predmetu PRS-17-01/22-06 te preporuku Ministarstvu zdravstva da u cilju unaprjeđenja i standardizacije postupanja zdravstvenih ustanova inicira izradu prijevoda smjernica Svjetske zdravstvene organizacije „Abortion care guideline“ (WHO 2022.) na hrvatski jezik. U odnosu na predmetne navode, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Ministarstvo zdravstva, sukladno djelokrugu rada Hrvatskog liječničkog zbora u području stručnog i znanstvenog usavršavanja liječnika, navedene smjernice prosljedilo Hrvatskom društvu za perinatalnu medicinu Hrvatskog liječničkog zbora radi razmatranja, stručne evaluacije i eventualnog daljnjeg postupanja u okviru svoje nadležnosti.

U okviru područja 11. „Ravnopravnost spolova i tražitelji/ce međunarodne i privremene zaštite“ pravobraniteljica, između ostaloga, navodi kako se zbog većeg priljeva tražitelja/ica međunarodne zaštite na teritorij Republike Hrvatske i Europske unije, postavilo pitanje učinkovitosti tzv. dublinskog sustava zaštite (str. 257). U odnosu na izraz „dublinski sustav zaštite“, Vlada Republike Hrvatske ističe primjereniji termin „dublinski postupak zaštite“ budući da se radi o postupku za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva, a ne o sustavu zaštite.

Nadalje, u okviru istog područja pravobraniteljica navodi kako je, prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova, evidentirano 29.294 nezakonitih ulazaka u Republiku Hrvatsku od strane stranih državljana, što predstavlja smanjenje od 58 % u odnosu na 2023. godinu, kada je evidentirano 69.726 nezakonitih migranata u Republici Hrvatskoj, uz napomenu u fusnosti 650 kako prikazani podaci nisu stratificirani po spolu (str. 262). U odnosu na ovaj navod, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova 6.349 osoba ženskog i 22.945 osoba muškog spola zatečeno u nezakonitom prelasku granice.

Osim toga, Vlada Republike Hrvatske primjećuje navode pravobraniteljice o rodno uvjetovanom nasilju nad tražiteljima/icama međunarodne zaštite (str. 262) slijedom čega ističe da je prema evidenciji Ministarstva unutarnjih poslova, u Prihvatilištima za tražitelje/ice međunarodne zaštite u Zagrebu i Kutini, ukupno 65 osoba prijavilo da su bile žrtve rodno uvjetovanog nasilja, od čega 40 osoba ženskog i 25 osoba muškog spola. Nastavno na navedeno, ukazuje se na mogućnost višestrukih prijava različitih oblika nasilja od strane iste osobe (primjerice kombinacija seksualnog, fizičkog i emocionalnog nasilja), što dovodi do

preklapanja u podacima po vrstama nasilja te može uzrokovati prividan nesrazmjer između ukupnog broja žrtava i broja pojedinačnih oblika nasilja.

Nadalje, vezano za navode pravobraniteljice o nepostojanju novog Akcijskog plana za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za razdoblje od 2021. do 2023., naglašava se kako je Vlada Republike Hrvatske donijela Nacionalni plan zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. i odgovarajuće akcijske planove za provedbu Nacionalnog plana (str. 263).

U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske želi naglasiti i dodatne aktivnosti te ističe kako je Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina korisnik projekta SINERGY - Osiguravanje sinergijskog pristupa integraciji državljana trećih zemalja sufinanciranog sredstvima Fonda za azil, migracije i integraciju (AMIF) Europske unije. U svibnju 2024. ponovno je uspostavljena Savjetodavna skupina državljana trećih zemalja koja ima za cilj jačanje perspektive državljana trećih zemalja i osoba migrantskog porijekla u političkoj raspravi i doprinosu poboljšanja integracijskih politika kroz davanje preporuka donositeljima odluka na svim relevantnim razinama te uključivanje u kreiranje, implementaciju i evaluaciju integracijskih politika i strategija. Savjetodavnu skupinu čini 10 članova/ica od kojih svi imaju migrantsko porijeklo. Prilikom izbora članova primijenjena je posebna pažnja vezana uz rodnu ravnopravnost i zastupljenost te je imenovano 5 članica i 5 članova Savjetodavne skupine. Dodatno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako će u sklopu projektnih aktivnosti biti izrađena video-grafika kojoj je cilj osnaživati i jačati podršku ženama i djevojkama migrantske populacije za borbu protiv diskriminacije, seksualnog i rodno utemeljenog nasilja, kao i educirati o cjelovitoj zdravstvenoj zaštiti posebno za trudnice i roditelje, o reproduktivnom zdravlju, te poticati žene kojima je odobrena međunarodna i privremena zaštita na osposobljavanje i zapošljavanje.

Nadalje, u području 12. „Provedba Nacionalnog akcijskog plana provedbe rezolucije vijeća sigurnosti UN-a 1325 (2000) – o ženama, miru i sigurnosti i srodnih rezolucija“, u posljednjem odlomku poglavlja 12.1 „Zaključno razmatranje i preporuke“ (str. 269), pravobraniteljica ističe kako se posljednje četiri godine bilježi napredak u MORH-u u broju časnica, dočasnica i vojnkinja, jedina je general-bojnica promaknuta u čin general-brigadirke te je značajno povećan udio žena angažiranih u međunarodnim misijama i operacijama potpore miru. U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost da je jedina žena generalica promaknuta iz čina brigadne generalice u čin general-bojnice.

U području 13. „Mehanizmi za provedbu zakona o ravnopravnosti spolova“, dijelu 13.1. „Povjerenstva za ravnopravnost spolova“, pravobraniteljica, između ostalog, navodi kako je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije raspravljalo o mjerama za zaštitu žrtava kaznenih djela i prekršaja, a pitalo je gradove, općine, udruge i ustanove na apliciranje i provođenje projekta „Zaželi - program zapošljavanja žena - faza III“ (str. 273).

Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost kako je faza III Poziva Zaželi završila u 2023. godini, a u kolovozu 2023. je objavljen Poziv iz Europskog socijalnog fonda plus „Zaželi – prevencija institucionalizacije“, kojim se financira pružanje usluge potpore i podrške u svakodnevnom životu osobama starijim od 65 godina i odraslim osobama s invaliditetom, kao sastavna mjera dugotrajne skrbi i prevencije institucionalizacije. Navedeno obuhvaća organiziranje prehrane (pomoć u pripremi obroka, pomoć u nabavi hrane), obavljanje kućanskih poslova (pranje posuđa, pospremanje stambenog prostora, donošenje vode, ogrjeva

i slično, organiziranje pranja i glačanja rublja, nabava lijekova i drugih potrepština), održavanje osobne higijene (pomoć u oblačenju i svlačenju, u kupanju i obavljanju drugih higijenskih potreba), kao i pomoć u zadovoljavanju drugih svakodnevnih potreba. Kroz provedbu obvezne aktivnosti uključena je i nabava i podjela paketa kućanskih i osnovnih higijenskih potrepština. Trajanje razdoblja provedbe projekata u sklopu ovoga Poziva je od 30 do 36 mjeseci, odnosno od prosinca 2023. do kraja druge polovice 2027. godine. Dostupna financijska sredstva za ovaj Poziv uvećana su s inicijalne alokacije od 100 milijuna eura na alokaciju od 496 milijuna eura, čime se omogućilo ugovaranje dodatnih projektnih prijedloga zaprimljenih u okviru Poziva te se osigurava pružanje usluga potpore i podrške u svakodnevnom životu većem broju starijih osoba i osoba s invaliditetom. U okviru Poziva ugovoreno je 514 projekata ukupne vrijednosti 460,6 milijuna eura u okviru kojih je ugovoreno zapošljavanje više od 9.600 osoba, a do sada je pružena usluga potpore i podrške za 67.404 starije osobe i osobe s invaliditetom.

Nadalje, u dijelu 13.3. „Zaključno razmatranje i preporuke“ pravobraniteljica navodi preporuku broj 1 vezanu uz potrebu jačanja kapaciteta državne uprave za provedbu načela ravnopravnosti spolova u svakodnevnom radu i kreiranju rodno osjetljivih javnih politika (str. 279). U odnosu na ovu preporuku, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako Ured za ravnopravnost spolova edukaciju za državne službenike/ce provodi već godinama i to u okviru programa Državne škole za javnu upravu.

U odnosu na preporuku broj 2 kojom pravobraniteljica ističe potrebu jačanja rada na koordinaciji županijskih/općinskih povjerenstava za ravnopravnost spolova kroz redovite godišnje konferencije/sastanke (str. 279), Vlada Republike Hrvatske ukazuje na provedene aktivnostima tijekom 2024. godine s ciljem jačanja suradnje sa županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova, kao i postojeće izazove, odnosno smanjenu responzivnost pojedinih povjerenstava nastavno na inicijative Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske. O navedenim aktivnostima pravobraniteljica je ranije izvještena od strane Ureda za ravnopravnost spolova.

Nadalje, pravobraniteljica u preporuci broj 6 ističe potrebu žurnog pristupa izradi i donošenju novog akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine, a koji će se odnositi na razdoblje od 2025. godine (str. 279). U odnosu na predmetnu preporuku, Vlada Republike Hrvatske želi istaknuti kako je izrađeno Izvješće o provedbi Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027., za 2024. godinu koje obuhvaća izvješće o provedbi 22 mjere iz Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova do 2024. godine. Predmetno izvješće predstavlja dodatni, završni pokazatelj učinkovitosti provedbe Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2024. godine i daje smjer za daljnje djelovanje, odnosno za planiranje mjera novog Akcijskog plana do 2027., o čemu su se sa svojim prijedlozima za naredno razdoblje očitovali i nositelji provedbe mjera zadanih Nacionalnim planom. Također, Vlada Republike Hrvatske želi istaknuti kako je pravovremeno inicirana izrada novog Akcijskog plana za razdoblje do 2027. godine. Ured za ravnopravnost spolova, kao tijelo zaduženo za izradu i praćenje Nacionalnog plana i pripadajućeg Akcijskog plana, koordinira rad Međuresorne radne skupine za praćenje provedbe Nacionalnog plana, u čijem radu sudjeluju predstavnici državnih tijela - ključnih dionika, nositelja provedbe mjera iz Nacionalnog, odnosno Akcijskog plana. Na sastancima Međuresorne radne skupine redovito se raspravlja i o mogućim mjerama i aktivnostima te prijedlozima za naredno razdoblje, ovisno o učinkovitosti provedbe postojećih mjera Akcijskog plana za razdoblje do 2024. godine.

Nadalje, u području 14. „Zakoni i propisi - inicijative pravobraniteljice“, dijelu 14.3. „Obrazac zakonodavnih aktivnosti Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike za 2025.“, pravobraniteljica ukazuje kako važeći Zakon o mirovinskom osiguranju (ZOMO) nije pisan rodno osjetljivim jezikom te ne sadrži odredbu o korištenju pojmova s rodnim značenjem, što je u suprotnosti s člankom 43. ZRS-a, kao organskim zakonom te odredbom članka 13. Jedinствених методолошко-номотехнічких правила за израду аката које доноси Хрватски сабор, ради чега се приликом будућих изmjena важећег Закона или доношења новог закона исти треба ускладити с наведеним актима (str. 282). Nadalje, pravobraniteljica smatra kako bi trebalo preispitati i izmijeniti odredbu članka 74. ZOMO-a prema kojoj se ukupna svota obiteljske mirovine dijeli na jednake dijelove samo ako članovi/ice obitelji koji/e koriste obiteljsku mirovinu žive odvojeno, a što prema mišljenju pravobraniteljice znači da u slučajevima u kojima članovi/ice obitelji koji/e koriste obiteljsku mirovinu ne žive odvojeno, cjelokupna mirovina se isplaćuje samo jednom članu/ici obitelji. Pravobraniteljica navedeno smatra dvojbenim iz aspekta načela ravnopravnosti spolova u slučajevima u kojima primjerice između članova/ica obitelji (koji/e koriste obiteljsku mirovinu) postoji obiteljsko nasilje, ali isti iz različitih životnih (najčešće financijskih) razloga i dalje ne žive odvojeno. Prema stajalištu pravobraniteljice u takvim slučajevima zakonsko rješenje iz članka 74. dovodi u nepovoljniji položaj žrtve obiteljskog nasilja koje mogu biti izložene daljnjem ekonomskom nasilju u vidu isplate cjelokupne svote obiteljske mirovine jednom članu/ici obitelji koji/a je obiteljski nasilnik/ica. S tim u vezi, ukazuje se i na Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, koja definira nasilje u obitelji neovisno o tome dijeli li počinitelj ili je dijelio isto prebivalište sa žrtvom, a radi svega navedenog bi se svakom članu/ici obitelji trebao isplatiti pripadajući dio obiteljske mirovine neovisno da li isti žive odvojeno ili ne (str. 283).

U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u Zakonu o mirovinskom osiguranju, koji je stupio na snagu 1. srpnja 2025., u odredbi članka 3., propisano da izrazi koji se upotrebljavaju u Zakonu imaju rodno značenje i koriste se neutralno te se odnose jednako na muški i ženski rod te su time odredbe Zakona o mirovinskom osiguranju usklađene s člankom 43. Zakona o ravnopravnosti spolova i odredbom članka 13. Jedinствених методолошко-номотехнічких правила за израду аката које доноси Хрватски сабор.

Nadalje, u odnosu na prijedlog izmjena članka 74. Zakona o mirovinskom osiguranju, na način da se mirovina isplaćuje pojedinačno i u onim slučajevima kada članovi obitelji žive zajedno, odnosno da se ukupna svota obiteljske mirovine isplaćuje svakom pojedinom članu u skladu s pripadajućim dijelom, Vlada Republike Hrvatske napominje kako je novim Zakonom o mirovinskom osiguranju, izmijenjena navedena zakonska odredba na način da se ukupna svota mirovine dijeli na jednake dijelove te da se svakom članu obitelji isplaćuje pripadajući dio mirovine ako pravo na obiteljsku mirovinu ima samo bračni drug i djeca osiguranika ili samo roditelji osiguranika ili samo druga djeca bez roditelja, a neki od njih živi odvojeno, odnosno u odvojenom kućanstvu. Vlada Republike Hrvatske je mišljenja kako će navedeno pozitivno utjecati na suzbijanje ekonomske diskriminacije članova obitelji koji žive u odvojenom kućanstvu.

Nadalje, u okviru poglavlja V. „Zaključno razmatranje pravobraniteljice“, pravobraniteljica navodi podatak kako je, prema podacima HZZ-a, rodni jaz smanjen na 3,9 % u odnosu na 2023. (6,8 %) (str. 296). U odnosu na izvor navedenih podataka, Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost kako su podaci o rodnom jazu u plaćama u nadležnosti Državnog zavoda za statistiku (DZS), a ne Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ).

Za svoje predstavnike koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra unutarnjih poslova dr. sc. Davora Božinovića, ministra pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Damira Habijana, ministricu zdravstva dr. sc. Irenu Hršić, dr. med., ministra znanosti, obrazovanja i mladih dr. sc. Radovana Fuchsa, ministricu kulture i medija dr. sc. Ninu Obuljen Koržinek i državne tajnike Mariju Pletikosu, Margaretu Mađerić, dr. sc. Irenu Petrijevcin, Tomislava Bilandžića, Nevenku Lastrić-Đurić, Ivana Crnčeca, Vedranu Šimundžu Nikolić, Sanjina Rukavinu, Fadilu Bahović, dr. sc. Mariju Bubaš, dr. med., Tomislava Dulibića, Stipu Mamića, dr. sc. Ivu Ivanković, Zrinku Mužinić Bikić, dr. sc. Nikolu Mrvca, Draženu Vrselju i Mladena Pavića.

